

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Ἄνοικτες Πληγές...

Μητέρα, γιατί δὲν μ' ἄφηνε ὁ πατέρας νὰ πηγαίνω ποδήλατο; Τὸ ἐπιθυμοῦσα τόσο πολὺ, ὅταν ἦμουν μικρός».

Σήκωσε τὰ μάτια ἀπὸ τὸ πλέξιμο της, ὕψωσε τὰ γυαλιά της στὸ μέτωπο καὶ κύτταξε μ' ἀπορία τὸ παιδί της. Γιατί ἐρωτοῦσε τόσο μακρινὰ πράγματα;

—Εἶχες πάθει πλευρίτη, παιδί μου, καὶ δὲν ἔπρεπε νὰ κουράζεσαι, εἶπεν ἥρεμα, ἐνῶ περνοῦσαν ἀπὸ ἐμπρός της τὰ περασμένα ἐκεῖνα χρόνια. . .

—Καὶ ὅμως μητέρα νοιώθω ἀκόμα μέσα μου μιὰ λύπη, ὅταν τὸ σκεφθῶ. Μοῦ φαίνεται πὼς θὰ ἦμουν ἀλλοιώτικος, ἂν μ' ἄφηνε ὁ πατέρας νὰ παίζω κ' ἐγὼ καὶ νὰ πηγαίνω ποδήλατο ὅπως ὅλα τὰ ἄλλα παιδιά! θὰ εἶχα περισσότερη ζωτικότητα καὶ ἀντοχή! . . . .

* *

«Δὲ μοιάζει μὲ τὴν ἀδελφή της» ἔλεγαν συχνὰ οἱ ἐπισκέπται βλέποντάς την.

Ἡ μικρὴ ἐξάρωνε. Ἐβλεπε ὅτι ἡ ἀδελφή της ἦταν εὐμορφη καὶ γι' αὐτὸ τὴν ἐχαίδευαν ὅλοι. Για νὰ μὴ μοιάζῃ θὰ πῆ πὼς αὐτὴ ἦταν ἄσχημη. Ἐστενοχωρεῖτο λοιπὸν πολὺ κάθε φορὰ πὺ ἐπρόκειτο νὰ παρουσιασθῇ σὲ ξένους. Ἦξερε τί τῆς ἐμελλε ν' ἀκούσῃ!

Χρόνια πέρασαν. Ἡ παιδοῦλα ἔγινε κοπέλλα. Μεγάλωσε.

Είχε πιά ξεχάσει τὴ συνηθισμένη αὐτὴ φράση. Ἡ ἐντύπωση ὅμως εἶχε μείνει. Μιὰ δειλία ἀκατανίκητη καταστάλαξε στὰ βάθη τῆς ψυχῆς της. Ἐνα συναίσθημα κατωτερότητος ποὺ τὴν ἐδυσκόλευε γιὰ πάντα στὶς σχέσεις της μὲ τοὺς ἄλλους τοὺς ἀνθρώπους...

*
* *
*

Ἦσαν ἔτοιμες γιὰ περίπατο. Ὅλες οἱ μαθήτριες στὴ γραμμῆ. Τρεῖς, τρεῖς περίμεναν νὰ ἔλθῃ ἡ διευθύντρια νὰ τὲς ἐπιθεωρήσῃ γιὰ νὰ ξεκινήσουν. Μιὰ θέσι μονάχα ἔμεινε ἄδεια. Κάποια δὲν εἶχεν ἀκόμα ἔλθῃ ἐνῶ ὁ κώδωνας γιὰ τὴν συνάθροιση εἶχε κυπήσῃ τώρα καὶ πέντε λεπτά. Τέλος ἔφθασε τρεχάτη, λαχανιασμένη. «Δὲν βρίσκω τὸ παλτό μου» εἶπε σιγανὰ καὶ βιαστικὰ στὶς πλαϊνές της, ἐνῶ προσπαθοῦσε νὰ κρυφθῇ γιὰ νὰ μὴ τὴν ἴδῃ ἡ διευθύντρια ποὺ ἤρχετο ἐκεῖνη τὴ στιγμή. Μὰ τὸ μάτι τῆς Κυρίας δὲν γελιῶταν, τὰ ἔβλεπε ὅλα.

— «Γιατί χωρὶς παλτό;»

— «Δὲν τὸ βρίσκω Κυρία.»

— «Ὡστε εἶσαι φύσει ἀκατάστατος. Γιὰ νὰ τιμωρηθῆς δὲ θὰ πᾶς σήμερα περίπατο.»

Ἡ διαταγὴ δόθηκε. Ὁ θυρωρὸς ἀνοιξε τὴν μεγάλη δίφυλλη καρυδένια πόρτα ποὺ ἔμοιαζε σὰν βαρεῖα πύλη παλαιοῦ πύργου καὶ ἡ γραμμὴ ἐξεκίνησε. Ἡ τιμωρημένη ἔμεινε μόνη στὸ διάδρομο, τὸν μεγάλο καὶ παγερό, ξεχνῶντας νὰ βγάλῃ τὸ καπέλλο της. Κάθισε σ' ἓνα πάγκο μὲ τὸ σῶμα ριγμένο ἔμπρὸς καὶ κατεβασμένο τὸ κεφάλι κ' ἔμεινε ἔτσι ἀπογοητευμένη κι' ἀκίνητη κι' αὐτὴ δὲν ἤξερε γιὰ πόσο καιρὸ... Γιὰ τὸν περίπατο δὲν τὴν ἔνοιαζε καθόλου. Ἦταν τόσο μονότονος! Ἡ σχολικὴ ἐθιμοτυπία τοῦ εἶχεν ἀφαιρέσει κάθε εὐχαρίστηση. Ἐπρεπε νὰ περπατοῦν τρεῖς, τρεῖς, ἀργά, ἀργά, χωρὶς νὰ μιλοῦν κυττάζοντας μονάχα ἔμπρὸς τους σὰν ἀποβλακωμένες. Πήγαιναν πάντα στὸ ἴδιο μέρος, κι' αὐτὸ ἠῦξανε ἀκόμα τὴ μονοτονία... Καὶ ὅμως ἦταν καταλυτημένη. Μέσα στὸ μυαλό της, τρίγυριζε πάντα ἡ ἴδια φράση «φύσει ἀκατάστατος».

Αὐτὸ τὸ «φύσει» τῆς ἐφαίνετο πολὺ βαρὺ! Ἦταν ἄδικο. Φαίνεται πὼς εἶναι «φυσικό μου» ἔλεγε καὶ ξανάλεγε μέσα της, εἶναι «φυσικό μου» νὰ εἶμαι ἀκατάστατη καὶ δὲν μποροῦσε νὰ παρηγορηθῆ. . .

*
* *

Μεγάλωσε καθισμένη πάντα ἥσυχα στὸ πλαῖ τῆς μητέρας της. Τὰ περισσότερὰ της χρόνια, τὰ παιδικά, τὰ πέρασε μαυροντυμένη, γιατί εἶχαν μεγάλο συγγενολόι καὶ κάθε χρόνο πέθαινε καὶ ἀπὸ ἓνας. Ἡ μητέρα της, ποὺ κρατοῦσε σιὰ παλαιά, πενθοῦσε γιὰ ὅλους τοὺς συγγενεῖς καὶ γιὰ τοὺς πιὸ μακρινοὺς ἀκόμα, κ' ἐθλίβετο γιὰ τὸ θάνατό τους. Καθισμένη πάντα ἥσυχα στὸ πλαῖ τῆς μητέρας της ἐπενθοῦσε καὶ ἡ μικρὴ κόρη. . .

Ὁ συνηθισμένος περίπατός της ἦταν στὸ νεκροταφεῖο. Εἶχαν τόσους τάφους νὰ ἐπισκεφθοῦν, τόσα προσφιλῆ πρόσωπα νὰ κλάψουν! Ἡ μικρὴ πήγαινε πάντα κι' αὐτὴ στὸ πλαῖ τῆς ἀγαπημένης της μητέρας.

Πλούσιοι ἄνθρωποι ἀπὸ μιὰ παλιὰ ἀρχοντικὴ οἰκογένεια δὲν σκέφθηκαν ποτὲ νὰ στείλουν τὸ κορίτσι τους στὸ σχολεῖο. Εἶχαν χρήματα καὶ οἱ δάσκαλοι ἤρχοντο καὶ ἔκαμναν ἰδιαίτερο μάθημα, σ' αὐτὴ μονάχα.

Νὰ κατεβῆ ἡ μικρὴ νὰ παίξῃ στὸ δρόμο μαζὶ μὲ τὰ ἄλλα παιδιά; οὔτε λόγος. Ἡ οἰκογένεια ἦταν εὐγενικὰ καὶ τὰ καθὼς πρέπει παιδιά δὲν τρέχουν στοὺς δρόμους μὲ τὰ μαγκόπαιδα! Ποὺν καὶ ποὺν μονάχα ἤρχετο σπῆτι τους γιὰ νὰ παίξουν κανένα ἄλλο κορίτσι τῆς ἡλικίας της. Διαλεγμένο κι' αὐτό, ἀπὸ καλὴ φαιμίλια, καλὰ μαθημένο, ἥσυχο καὶ ἄψυχο σὰν κι' αὐτή.

Ἔτσι μεγάλωσε ἡ μικρούλα. Χωρὶς παιγνίδια, καὶ χαρὲς. Χωρὶς γέλια καὶ ξεφωνητά. Χωρὶς νὰ κάμνῃ ἀνοησίες σὰν τὰ ἄλλα παιδιά.

Φρόνιμη, ἥσυχη, γνωστικὴ, καλομαθημένη, πρότυπο καλῆς κόρης!

Ἦλθε καιρὸς ποὺ ἡ μητέρα πέθανε καὶ κόρη ἔμεινε

μόνη. Είχεν ένα αδελφόν, αρκετὰ μεγαλύτερό της, μὰ καμμιὰ ψυχική ἐπαφή δὲν τοὺς ἔνωσε. Τὸν ἀγαποῦσε πολὺ σὰν ἀδελφὸ της ἂν καὶ δὲν τὸν ἐγνώριζε. Τῆς ἦταν ὀλότελα ξένος. Φεύγοντας τὸ μελαγχολικὸ σπίτι ἐκεῖνος, τὸ ἄχαρο, μεγάλωσε, ζῶντας ὅσο μπορούσε περισσότερο μακριὰ ἀπὸ τοὺς ἰδικούς του. Τὴν ἡμέρα στὶς σπουδές του. Τὸ βράδυ στὶς διασκεδάσεις του.

Ἔμεινε λοιπὸν ἡ κόρη μόνη, ὅταν πέθανε ἡ μητέρα της. Ὁλομόναχη στὸν κόσμον. Σ'ένα κόσμον ἄχαρο, γεμᾶτο πίκρες, ὅπως τοῦλάχιστον αὐτὴ τὸν εἶχε γνωρίσει. Μαύρισε ἡ ψυχὴ της. Κ' ἔχασε τὴν πνευματικὴ της ἰσορροπία.

«Πάσχει, ἀπὸ μελαγχολία, ἀνίατη» ἐγνωμοδότησαν οἱ ἱατροί. «Πρέπει νὰ ζήσῃ σ' ἀπομόνωση γιὰ νὰ μὴ χειροτερεῖται τὸ κακὸ. . . .»

*
* *

Ἔβλεπε ὅτι ἡ μητέρα της ἦταν ἐργατικὴ καὶ ἔξυπνη. Πολύτιμη γιὰ τὸ σπίτι. Εἶχε τόσο πολὺ χρησιμεύσει σ' ὅλους! Στους μεγάλους καὶ στοὺς μικρούς. Τὴν ἐκτιμοῦσε πολὺ ἀλλὰ δὲν τὴν ἀγαποῦσε. Προτιμοῦσε τὸν πατέρα της.

«Γιατί, ἀράγε;» ρωτοῦσε συχνὰ τὸν ἑαυτὸ της.

Σὰν ἀνέτρεχε στὰ παιδικὰ της χρόνια, ποτὲ δὲν ἔβλεπε τὴ μητέρα της νὰ τὴν χαϊδεύῃ, νὰ ἀστειεύεται μαζί της. Μὲ τὸν πατέρα της ὅμως εἶχε παίξῃ πολλὰς φορές, καὶ συχνὰ θυμῶταν πὼς τὴν ἐχαΐδευε μικρὸ παιδί. Νὰ ἦταν αὐτὸ ἀράγε;

*
* *

«Τὸ σπίτι μας ἦταν πάντα μελαγχολικόν. Εἴχαμεν ἔλθει στὰς Ἀθήνας ἀπὸ μακρινὸ μέρος. Οἱ συγγενεῖς μας ὅλοι ἔμειναν στὴν Πατρίδα κ' εἴμεθα ἡμεῖς ξένοι ἐδῶ.

Ὁ πατέρας μου δὲν ἦταν εὐκόλος ἄνθρωπος. Μεγαλοπαντρεμένος, ἡλικιωμένος πιά, ὅταν ἡμεῖς εἴμεθα μικρὰ παιδιά. Αὐτὸς ἤθελε τὴν ἡσυχία του, ἡμεῖς τρεχάματα καὶ ξεφωνητά. Ξένος στὸν τόπον, μὲ νέα γυναῖκα, ἐδυσπιστοῦσε στὸ κάθε τί. Καινούργιες γνωριμιές καὶ φίλιες

δὲν ἤθελε καὶ τὶς παλιές του, τὶς νεανικές, τὶς εἶχε ἀφήσει πίσω, στὴν πατρίδα. Στὸ σπίτι μας δὲν ἔπατοῦσε κανένas ἐκτὸς ἀπὸ δυὸ γρηῃς μακρινές μας θείες πού ἤρχοντο καμμιὰ φορὰ μαυροντυμένες κι' ἀμίλητες. Ζούσαμε λοιπὸν μελαγχολικὰ στὸ σπίτι μας χωρὶς χαρές. Ἡ μητέρα μας, πολὺ νέα, ἄπειρη, κατώτερη στὴν μόρφωση καὶ στὴν καταγωγή ἀπὸ τὸν ἄνδρα της, δὲν εἶχε τὴ δύναμη ν' ἀλλάξη τὸν κλειστὸ χαρακτήρα τοῦ πατέρα. Ἴσως καὶ νὰ μὴν σκέφθηκε ποτέ της πόσον ἡ ζωὴ αὐτὴ ἡ ἄχαρη ἔβλαπτε τὴν μικρὴ μας ψυχὴ πού ἀπληστα ζητοῦσε τὴ χαρὰ.

Ἄλλωστε ἐμᾶς τὰ παιδιά δὲν μᾶς πολυλογάριζε. Ὁ θαυμασμός της, οἱ σκέψεις της ὅλες, ἦταν γιὰ τὸν πατέρα. Μὲ κάθε τρόπο προσπαθοῦσε νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ, πράγμα ὄχι πολὺ εὔκολο.

Εὐτυχῶς ἀπὸ μικρὰ παιδιά μᾶς ἔκλεισαν ἐσωτερικὰ σ' ἓνα ἰδιωτικὸ σχολεῖο. Ἐκεῖ μαζί μὲ τὰ ἄλλα παιδιά, παίξαμε, φωνάξαμε, χοροπηδήσαμε, ἀτακτήσαμε! Ἔτσι σωθήκαμε ἀπὸ τὸν ψυχικὸ μας μαρασμό».

Τώρα, εἶπε ἡ Κυρία Χ. τελειώνοντας τὴν διήγησιν τῶν παιδικῶν της χρόνων, τώρα ἐγώ, ὡς Μητέρα, προσπαθῶ νὰ γεμίζω χαρὰ τὴν ζωὴν τῶν παιδιῶν μου. Τὸ σπίτι μου εἶναι πάντα ἀνοιχτὸ στοὺς παιδικούς των συντρόφους, σ' ἀγόρια καὶ σὲ κορίτσια. Προσπαθῶ νὰ μεγαλώσουν τὰ παιδιά μου χαρούμενα, γιατί ἀκόμα νοιώθω νὰ μὲ βαραίνουν τὰ σκοτεινὰ ἐκεῖνα πρῶτα παιδικὰ μου χρόνια!

Τὸ ξύπνημα τῆς ψυχῆς.

«—Μαμά, πῶς βρέθηκαν τόσοι πολλοὶ ἄνθρωποι στὸν κόσμος; Καλά, ἐσὺ γέννησες ἐμένα, ἐμένα ἡ γιαγιά μου, ὕστερα; ρώτησε ἡ μικρὴ τῶν πέντε χρόνων κυττάζοντας μακριὰ ὡς νὰ ἦταν βυθισμένη σὲ σκέψη.

—Μία ἡμέρα, εἶπεν ἡ μητέρα, ὁ Θεὸς σκέφθηκε νὰ γεμίσῃ τὴ γῆ μὲ ἀνθρώπους. Ἐπῆρε λοιπὸν χῶμα. Ἐπλασε ἓναν ἄνθρωπο καθὼς ὁ σταμναῖς φτιάχνει τὴ στάμνα του. Ὑστερα τὸν φύσησε μέσα στὸ στόμα καὶ ὁ ἄνθρωπος ζωντάνειρε. Αὐτὸς ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐλέγετο Ἀδάμ.

“Υστερα ὁ θεὸς ἔπλασε τὴν γυναῖκα, τὴν Εὐά. Ὁ Ἀδάμ καὶ ἡ Εὐά ἦσαν οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι ποὺ κάθισαν στὴ γῆ. Αὐτοὶ ἐγέννησαν πολλὰ παιδιά. Τὰ παιδιά τους ἄλλα παιδιά κ’ ἔτσι ἐγένευσεν ὁ κόσμος ἀνθρώπους.»

Ἡ διήγηση ἔμεινε ὡς ἐδῶ. Ἡ διάθεση τῆς μικρῆς εἶχε πιά ἀλλάξῃ: . . . Σκυμμένη ἐπεριποιεῖτο τὴν μικρὴ της κοῦ-
κλα, τὸν μεμπέκο της.

⋆
⋆ ⋆

Ἐκεῖνο τὸν καιρὸ εἶχε γεννήσει ἡ θεία της ἓνα παχουλό ἀγοράκι. Ἡ μικρὴ τὸ εἶδε ὕστερα ἀπὸ λίγες ἡμέρες ποὺ πῆγε νὰ χαιρετήσῃ τὴ θεία της.

«—Τώρα ἐγὼ πῶς ἦλθα; τὴν ἄκουσε ἡ μητέρα της νὰ μονολογῇ μιὰ ἡμέρα. Ἡμουνά πάντα; Ἄ! καταλαβαίνω. Ἡ θεία ἡ Κική, ἔκανε τὸ Ἀλεκάκι. Ἡ μαμὰ ἔκανε ἐμένα.»

Καὶ ἐξακολούθησε τὰ παιγνίδια της εὐχαριστημένη, βεβαία ὅτι ἔλυσε τὸ πρόβλημα αὐτὸ ποὺ τὴν ἀπασχολοῦσε. . .

⋆
⋆ ⋆

Σαστισμένη ἔστεκε ἡ παιδοῦλα ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα τοῦ μαγειρείου πρὸς τὸ μέρος τῆς ἀλλῆς. Φοβισμένη κύτταζε τὴν ἀγαπημένη της γατοῦλα ποὺ ἔκειτο κατάχαμα, ἀκίνητη.

«—Τί τρέχει;

—Νά, μαμὰ, ἡ γάτα εἶναι ἄρρωστη. Δὲν κουνιέται τόση ὥρα τώρα. Τῆς φωνάζω, τίποτε. Δὲν σηκώνεται.»

Στὸ μεταξὺ μαζεύθηκαν στὴν ἀλλή καὶ οἱ ἄλλοι τοῦ σπιτιοῦ. Ὁ καθένας ἔλεγε τὴ γνώμη του. Τὸ σῶμα τῆς γά-
τας τινάχθηκε μ’ ἓνα τελευταῖον σπασμὸ καὶ ὕστερα ἔμεινε ἀκίνητη γιὰ πάντα.

Τὴν ἔβαλαν σένα σακκὶ καὶ τὴν ἔρριξαν σ’ ἓνα λάκκο κ’ ἀπὸ πάνω της κάμποσο χῶμα.

«—Κοῖμα τὴν ψυρίνα, εἶπαν οἱ μεγάλοι. Κάποιος τὴν ἐδηλητηρίασε. Καὶ γύρισαν στὶς ἀσχολίες τους ξεχνώντας ὀλότελα τὴν γατίτσα. Καὶ τὸ τραγικὸ της τέλος. . . .»

Καιρὸς πέρασε. . . .

Μιά βροχερή ημέρα χειμωνιάτικη, ἐνῶ ἡ μικρὴ ἔπαιζε κοντὰ στὴ θερμάστρα, ἔξαφνα σταμάτησε.

«—Μαμά, θὰ πεθάνω; πῶς πεθαίνουν; θὰ μὲ ρίξουν κ' ἐμένα στὸ λάκκο κι' ἀπὸ πάνω μου κάμποσο χῶμα;

—Ποιὸς σοῦ μίλησε γι' αὐτά, εἶπε ἡ μητέρα ταραγμένη.»

Ἐπιθυμοῦσε νὰ μὴ γνωριστῇ τὸ παιδί της τόσο γρήγορα μὲ τὸν θάνατο καὶ τὶς συνέπειές του. Ἦθελε νὰ μεγαλώσῃ ξέγνοιαστο, χαρούμενο.

«—Νά, ὅπως πέθανε τὸ γατί μας.»

Ἔτσι τὸ παιδί αὐτὸ ποὺ δὲν εἶχε κλείσει ἀκόμα τὰ πέντε του χρόνια ἀντίκρουσε τὰ μεγάλα προβλήματα τῆς ζωῆς. Τῆ γέννησι καὶ τὸν θάνατο.

Περιστατικὰ τυχαῖα τῆς ζωῆς, ἀσήμαντα κατὰ τὸ φαινόμενον, ἔκαμαν νὰ σκεφθῇ ἡ παιδικὴ αὐτὴ ψυχὴ.

Οἱ δυὸ κόσμοι.

Παράπλευρα ζοῦν δυὸ κόσμοι: οἱ μεγάλοι καὶ οἱ μικροί. Οἱ γονεῖς, τὰ παιδιά, ὁ παπποῦς, ἡ γιαγιά, οἱ θεῖοι... Τί φυσικώτερο!... Ἔτσι τοῦλάχιστον φαίνεται κ' ἔτσι θὰ ἦταν στὴν ἀρχὴ σ' ἀπλούστερους πολιτισμούς! Τότε ποὺ οἱ ἀσχολίες οἱ καθημερινὲς τῶν μεγάλων δὲν ἦσαν πολύπλοκες. Σ' ὅλες μπορούσε τὸ παιδί νὰ λάβῃ μέρος καὶ νὰ βοηθήσῃ. Τὸν πατέρα του, τὴ μητέρα του καὶ τὰ μεγαλύτερά του ἀδέρφια.

Ἡ ἀτομικότης τῶν ἐνηλίκων δὲν εἶχεν ἀκόμα τόσον καλλιεργηθῆ καὶ τόσον ξεχωρίσῃ! Ἡ μητέρα παίρνοντας μέρος στὴ ζωὴ τῶν παιδιῶν της ἦταν εὐτυχισμένη γιατί ζοῦσε συγχρόνως καὶ τὴ δική της ζωὴ. Οἱ λογισμοὶ της, ἀφελεῖς ἦσαν κοντὰ μὲ τὴ σκέψι τῶν μικρῶν κι' ἐνοιωθε ὁ ἓνας τὸν ἄλλο εὐκολώτερα. Σήμερα ὅμως...

Τὰ μικρὰ ξυπνοῦν καὶ κοιμοῦνται ὅπως τὰ πουλιά. Μόλις ἀνατεῖλῃ ὁ ἥλιος ἀνοίγουν τὰ ματάκιά τους καὶ μὲ τὰ ξεφωνητά τους καλοῦν ὅλους νὰ τὰ μιμηθοῦν. Θέλουν νὰ

σηκωθοῦν, θέλουν φαί και κίνηση. Τὸ κρεβάτι δὲν τὰ χωρεῖ πιά. Οἱ μεγάλοι ὅμως δὲν ἔχουν χορτάσει ἀκόμα τὸν ὕπνο. Ἔφαγαν ἀργὰ γιατί ὁ πατέρας εἶχε δουλειὰ κι' ἄργησε νὰ ἐπιστρέψῃ στὸ σπίτι ἢ γιατί διασκέδασαν. Ἐκοιμήθηκαν ἀργά. Τὸ πρωινὸ τὸ ξύπνημα μὲ τὰ πουλιά εἶναι γι' αὐτοὺς κόπος μεγάλος. Καὶ ἡ δυσαρμονία ἀρχίζει. . . .

*
* *

Τὰ παιδιά χρειάζονται κίνηση φωνὲς καὶ τρεχάματα. Οἱ μεγάλοι ἡσυχία, γι' αὐτοὺς εἶναι ὁ καιρὸς τῆς μελέτης καὶ τῆς αὐτοσυγκεντρώσεως. Γιὰ κεῖνα ὁ καιρὸς ποὺ θ' ἀναπτυχθοῦν. Ὁ κόσμος εἶναι καινούργιος γιὰ τὸ παιδί καὶ ὅλα τὰ πράγματα κατάλληλα γιὰ πειραματισμόν: Οἱ καρέκλες, τὰ τραπέζια, τὰ βάζα, τὰ φορέματα. . . . «Αὐτὰ τὰ παιδιά! Τίποτε δὲν σέβονται» «λένε οἱ μεγάλοι.—«Ὅλα εἶναι καλὰ γιὰ τὸ παιγνίδι» σκέπτονται τὰ μικρά.

*
* *

«—Ἐχετε πάθει ἀπὸ ὑπερκόπωση, λέγει ὁ γιατρός. Ἀνάγκη νὰ πᾶτε σ' ἐξοχὴ δυό, τρεῖς μῆνες γιὰ ν' ἀναπαυθῆτε ἐντελῶς. Ἀλλὰ μονάχη χωρὶς τὰ παιδιά.»

Ἐκίνησε λοιπὸν ἡ νέα μητέρα γιὰ τὴν ἐξοχή. Λυπόταν γιατί πρώτη φορὰ ἄφηνε τὰ παιδιά της μόνα. Κι' ὅμως ἔπρεπε νὰ φύγῃ μακριὰ γιὰ λίγο. Ζῶντας πάντα μαζί τους, χωρὶς ἀνάπαυλα, χωρὶς νὰ σκέπτεται διόλου τὸν ἑαυτὸν της, εἶχε πάθει ὑπερκόπωση.

*
* *

«—Γνώρισα τὴν κόρη σου» εἶπα σὲ μιὰ παλιά μου συμμάθητριά, μιὰ παιδική μου φίλη. Σὲ συγχαίρω, δὲν πῆγαν οἱ κόποι σου χαμένοι. Ἔγινε μορφωμένος ἄνθρωπος.

«Δὲν λέγω ὄχι. Καλὴ εἶναι. Ἐγὼ ὅμως θυσιάσθηκα. Δὲ ἔζησα διόλου» εἶπε κουνῶντας τὸ κεφάλι της μ' ἀπογοήτευσή.

Τὰ παιδιά της είχαν μεγαλώση, τὰ ἀγόρια της καὶ τὰ κορίτσια της. Ριγμένα στὴ ζωὴ ἐπάλαιαν προσπαθῶντας τὸ καθένα νὰ στερεώσῃ καλὰ τὸ μέλλον του. Ἐπηγαινοήρχοντο βιαστικά στὸ σπίτι, γιατί ἡ σημερινὴ βιοπάλη ἀπαιτεῖ ἔνταση, κι' ἀλλοίμονο στοὺς βραδυκίνητους νέους καὶ τρισαλλοίμονο! Μόλις πρόφθαιναν νὰ φᾶν τὸ μεσημέρι καὶ ὕστερα πάλι στὴ δουλειὰ τ' ἀγόρια καὶ τὰ κορίτσια της. Τὸ βράδυ γύριζαν ὅλοι κατάκοποι. Ἐτρωγὰν πάλι βιαστικά κι' ἀποτραβιῶνταν ὁ καθένας στὸ δωμάτιό του, γιατί εἶχαν ἀνάγκη νὰ ξαναζήσουν τὶς ἐντυπώσεις τῆς ἡμέρας γιὰ νὰ σκεφθοῦν γιὰ τὴν ἐπαύριον.

«Καλημέρα μητέρα» πῶς εἶσαι; Πάντα καλά; ρωτοῦσαν συχνὰ καὶ βιαστικά μὴν περιμένοντας κὰν τὴν ἀπάντησιν βρισκοντο πάλι στὸν δρόμο.

«—Γιατὶ κάθεσαι μέσα κλεισμένη μητέρα καὶ μελαγχολεῖς, πῆγαινε περίπατο. Νὰ διασκεδάσῃς καὶ σύ, νὰ ἰδῆς λίγο κόσμον» τῆς ἔλεγε τὸ ἄλλο της παιδί καὶ βιαστικά ἐβρίσκετο κι' αὐτὸ στὸ δρόμο.

Ἡ μητέρα ἔβλεπε πὼς δὲν ἦταν ἀπαραίτητη πιὰ γιὰ τὰ παιδιά της. Δὲν τὴν ἐχρειάζοντο. Εἶχαν μεγαλώσει. Ἐκαμαν μόνον τὴ ζωὴ τους. «Κύτταξε τὸν ἑαυτὸν σου» τῆς ἔλεγε συχνὰ. Ἀλήθεια μποροῦσε τώρα νὰ κυτιάξῃ τὸν ἑαυτὸν της. Νὰ ζήσῃ κι' αὐτὴ ὅπως θέλει ἔχοντας ὑπ' ὄψει τῆς δικῆς της κυρίως ἀνάγκης. Συχνὰ τὰ ἐσκέπτετο ὅλα αὐτά. Μὰ δὲν τῆς ἀπόμεινε δύναμη γιὰ ν' ἀρχίσῃ κάτι καινούργιο. Εἶχε ξεχάσει νὰ ζῆ γι' αὐτήν. Τὰ βιβλία της τὰ εἶχε κλείσει μόλις γεννηθῆκε τὸ πρῶτό της παιδί. Τὸ θῆλασμα, οἱ ἀγρύπνιες, οἱ ἀρρώστιες τοῦ παιδιοῦ τὴν ἀπορροφούσαν. Ποῦ νὰ βρεθῆ καιρὸς καὶ περισίαιες δυνάμεις γιὰ διάβασμα! Τὸ πρῶτο παιδί δὲν εἶχε ἀκόμα ξεπεταχθῆ κι' ἀμέσως ἦλθε τὸ δεύτερο, τὸ τρίτο, τὸ τέταρτο κι' ἀκολούθησαν γλῆγορα καὶ τὰ ἄλλα δύο.

Προσπαθώντας νὰ τὰ μεγαλώσῃ ζοῦσε πάντα μαζί τους, ἐργάζετο σιὸ σπίτι γι' αὐτὰ διαρκῶς κ' ἡ σκέψη της ἀκούραστη παρακολουθοῦσε τὶς ἀνάγκες τους γιὰ νὰ τὶς προλάβῃ καὶ νὰ τὶς θεραπεύσῃ. Τὸ σῶμά της καὶ ἡ ψυχὴ της τοὺς ἀνῆκε. Ζοῦσε μονάχα γιὰ τὰ παιδιὰ της. Ὁ κόσμος ὅλος γι' αὐτὴν ἦταν τὸ σπίτι της καὶ οἱ δικοὶ της. Εἶχεν ἀπομακρυνθῆ ἀπὸ ὄλους τοὺς γνωστούς της καὶ τοὺς παιδικούς της φίλους. Εἶχεν ἀποτραβηχθῆ ἀπὸ τὴ ζωὴ. Τώρα κυττάζοντας γύρω της δὲν ἔνοιωθε τὴ ζωὴ τῶν μεγάλων. Μελαγχολοῦσε βλέποντας τὶς διασκεδάσεις τους. Ἔπρεπε νὰ ξανακτίσῃ τὴ γέφυρα ποὺ τὴν ἔνωνε μὲ τὴ ζωὴ, μὲ τοὺς ὀμηλίκους της. Νὰ ξαναβρῆ τοὺς παλιούς γνωρίμους. Ν' ἀνακατευθῆ κι' αὐτὴ στὴ ζωὴ καὶ νὰ βρῆ καινούργιες χαρὲς κι' εὐχαριστίσεις. Ναί, ἔτσι ἔπρεπε. . . .

Σεπτέμβριος 1932

ΖΩΗ Σ. ΦΡΑΓΚΟΥ

